

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelad i Stockholm den 24 mars 2017

Mål nr

T 484-16

KLAGANDE

MM

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Jur.kand. TM

MOTPART

BA

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Advokat FZ

SAKEN

Rättegångskostnad

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätts dom 2015-12-23 i mål T 965-15

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen förpliktar BA att utöver kostnaden för rättshjälpen ersätta MMs rättegångskostnad i tingsrätten med 59 339 kr, varav 56 149 kr avser ombudsarvode, och ränta enligt 6 § räntelagen från den 18 mars 2015.

Högsta domstolen fastställer ersättning enligt rättshjälpslagen åt TM med 10 750 kr. Av beloppet avser 8 600 kr arbete och 2 150 kr mervärdesskatt.

Högsta domstolen fastställer ersättning enligt rättshjälpslagen åt FZ med 7 442 kr. Av beloppet avser 5 954 kr arbete och 1 488 kr mervärdesskatt.

BA ska ersätta kostnaden för MMs rättshjälp i Högsta domstolen med den fördelning mellan staten och MM som Rättshjälpsmyndigheten bestämmer.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

MM har yrkat att BA, med ändring av hovrättens dom, ska förpliktas ersätta hennes rättegångskostnad i tingsrätten.

BA har motsatt sig ändring av hovrättens dom.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

Bakgrund

1. MM, som företrädde av jur.kand. TM, yrkade vid tingsrätten att BA skulle förpliktas att till henne utge ett visst belopp, som avsåg återbetalning av ett lån. Vid huvudförhandlingens slut yrkade hon även ersättning för sin

rättegångskostnad i målet enligt en ingiven kostnadsräkning. Yrkandet avsåg bl.a. ersättning för 39 timmars arbete.

2. Därefter sökte och beviljades MM rättshjälp. TM förordnades som rättshjälpsbiträde. Innan dom meddelades i målet gav han som ombud och rättshjälpsbiträde in en kostnadsräkning om 69 918 kr. Räkningen motsvarade den tidigare ingivna med tillägg för 2 timmars arbete efter huvudförhandlingen.

3. MM anförde att hon sökte rättshjälp sent i processen eftersom informationen om vad som skulle ingå i beräkningen av det ekonomiska underlaget hade varit felaktig på Rättshjälpsmyndighetens hemsida. Hon gjorde därför gällande att rättshjälpen skulle omfatta tiden från det att hon fick avslag på sin begäran om rättsskydd från försäkringsbolaget, vilket var i målets inledande skede.

4. Tingsrätten biföll käromålet och fastställde ersättning enligt rättshjälpslagen (1996:1619) åt TM med 10 579 kr. Rättshjälpen omfattade enligt tingsrätten tiden för huvudförhandlingen och framåt. BA förpliktades att ersätta MM för hennes kostnad för rådgivningsavgift och rättshjälpsbiträde.

5. Hovrätten har korrigerat en felräkning men i övrigt inte gjort någon annan bedömning än tingsrätten av vilken kostnad som MM ska tillerkännas ersättning för.

6. Frågan i Högsta domstolen är om MM har rätt till ersättning från BA för sin rättegångskostnad i den mån hennes kostnad inte täcks av rättshjälpen.

Rättsliga utgångspunkter

7. Den part som förlorar ett mål ska enligt 18 kap. 1 § rättegångsbalken som huvudregel ersätta vinnande part för rättegångskostnad. Ersättningen ska fullt ut motsvara kostnaden för rättegångens förberedande och talans utförande jämte arvode till ombud eller biträde, under förutsättning att kostnaden skäligen varit påkallad för att ta tillvara partens rätt (18 kap. 8 §). Enligt rättshjälpslagen gäller motsvarande ansvar för vinnande parts rådgivningsavgift och kostnad för rättshjälpsbiträde (30 § rättshjälpslagen).

8. Ett rättshjälpsbiträde får inte förbehålla sig eller ta emot ersättning av sin huvudman utöver vad som följer av ersättningsbestämmelserna i rättshjälpslagen (27 och 29 §§). Detta hindrar dock inte att ett rättshjälpsbiträde som är ombud inom ramen för det uppdraget kan begära ersättning av huvudmannen för åtgärder i en del av ett mål som inte omfattas av rättshjälpen. För en sådan kostnad kan förlorande part bli ersättningskyldig enligt 18 kap. rättegångsbalken. (Jfr prop. 1996/97:9 s. 213, Peter Fitger m.fl., Rättegångsbalken suppl. 81, oktober 2016, s. 18:37 och Cecilia Renfors m.fl., Rättshjälpslagen och annan lagstiftning om rättsligt bistånd, 1 april 2016, Zeteo, kommentaren till 29 § rättshjälpslagen.)

Bedömningen i detta fall

9. På grund av tingsrättens bedömning, att MMs rättshjälpskunde omfatta endast tiden från och med huvudförhandlingen, kvarstod en rättegångskostnad för MM avseende ersättning till ombudet för arbete under tiden före huvudförhandlingen och vittnesersättningar. Denna rättegångskostnad kunde MM göra gällande mot BA. Kostnaden ingick i det yrkande som MM hade framställt mot BA innan handläggningen av målet avslutades.

10. Som förlorande part ska BA ersätta utöver kostnaden för rättshjälpen MMs rättegångskostnad avseende den del av målet som inte omfattades av rättshjälpen. Kostnaden har skäligen varit påkallad för att ta tillvara hennes rätt. Hennes överklagande ska därför bifallas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gudmund Toijer,
Ella Nyström (referent), Kerstin Calissendorff, Agneta Bäcklund
och Stefan Johansson
Föredragande justitiesekreterare: Maria Ulfsdotter Klang